

Bærekraftsrapport

2017

Elretur

Batteri

Emballasje

Norsirk organiserer innsamling, gjenvinning og miljøriktig håndtering av bedrifters avfall over hele landet. Norsirk ivaretar din bedrifts produsentansvar innenfor tjenesteområdene Elretur, Batteri og Emballasje. Produsentansvar betyr at produsenter har ansvar for gjenvinning av sine produkter.

I 2016 tilpasset vi forretningsmodellen for å gjøre det enklere for kundene å ta produsentansvar innen flere tjenesteområder. 1. januar i år samlet vi tjenesteområdene Elretur, Batteri og Emballasje under det nye selskapsnavnet Norsirk. I 2017 fortsetter Norsirk arbeidet med å øke konkurranse og nytenking i markeder for avfallsressurser og gjenbruk.

Konkurranse om avfallsressursene

SIDEN GRUNNLEGGELSEN I 1998 har vi hatt en målsetting om å utvikle avfallsbransjen til det bedre. Forskning og utvikling har stått sentralt. Ved å tenke nytt kan vi tilby kundene bedre og rimeligere løsninger. Samtidig er vi avhengige av at reguleringene legger til rette for innovasjon og konkurranse.

I Norsirk er vi overbevist om at en forutsetning for å nå en sirkulær økonomi er velfungerende markeder for gjenbruk og gjenvinning. For at markedet skal være velfungerende må konkurransen foregå på like vilkår. Her spiller miljø- og konkurransemyndigheter en viktig rolle.

Det er fortsatt et stykke igjen til mål. I 2016 publiserte Konkurransetilsynet en rapport om konkurransen i den nordiske avfallssektoren. Rapporten konkluderer med at mangelen på konkurranse i den norske avfallssektoren begrenser innovasjon og gir høye kostnader for kundene. Avfallsbransjen har også selv et ansvar for at utviklingen går i riktig retning. Ved å opprette tjenesteområdene Batteri og Emballasje har Norsirk de siste tre årene åpnet to monopoler. Slik sørger vi for økt konkurranse om ressursene, og mer effektive løsninger for kundene.

At Norsirk entret emballasjemarkedet presset også frem en ny forskrift fra Miljødirektoratet.

Når forskriften trer i kraft i år vil den sikre konkurranse på like vilkår. Slik bidrar velfunderte myndighetsreguleringer til å skape et marked for avfallstjenester. Dette er til det beste for produsenter og forbrukere.

Vi leter stadig etter nye markeder, og ser størst miljøpotensial i gjenbruksvarer. Derfor har vi bygget ut produksjonslinjer for gjenbruk av komponenter fra EE-avfall. Blant annet sørget et av våre datterselskaper, Alternativ Data, for at 30 000 datamaskiner fra norske bedrifter ble gjenbrukt i fjor. Vinteren 2017 satt vi oss derfor et meget ambisiøst mål om å nå 10 prosent gjenbruksgrad på EE-avfall innen 2020. Det innebærer mer enn en tredobling på tre år.

I Norsirk ser vi det som vår oppgave å fremskynde overgangen til en norsk sirkulær økonomi. Vi ønsker oss større konkurranse om avfallsressursene og håper denne bærekraftsrapporten inspirerer deg og din bedrift til å tenke nytt. God lesing! ●

Stig Ervik
Administrerende direktør

Innhold

06	Fra Elektronikkretur til Norsirk
08	Nytt om gjenvinning
10	Bærekraft for alle penga?
16	Cutter mellomledet
19	Fiksefester
20	Pionerens suksessoppskrift
24	Itas gir nytt liv
30	Sikker gjenoppliving

Følg oss på

Norsirk.no

Facebook

LinkedIn

Redaktør

Guro Kjørsvik Husby

Tekst

Erlend Velgaard

Anders Fagernæs

Alexander Stenerud

Jenny Clemet von Tetzchner

Ada Lea

Foto

Tommy Andresen

Getty Images

Summa Equity

Universitetet i Oslo

Carrycut

Get TDC

Stortinget

Grafisk design

Geelmuyden Kiese

Nicklas Haslestad

Trykk

Trykk-Service AS

Kontakt

Norsirk

Tlf +47 40 00 42 01

Norsirk.no

Strømsveien 102

0663 Oslo

1998

Produsentansvaret blir innført i Norge. Elretur blir stiftet.

2002

Er med på å grunnlegge WEEE Forum

2005

Fusjon med Hvitevarer AS. Elretur samler inn 61 tusen tonn EE-avfall. Sparer CO2 tilsvarende mer enn 100 000 helgeturer til London med fly

2008

Stig Ervik tiltrer som daglig leder

2012

Oppkjøp av Eurovirement. Starter med produsentansvar for batterier

2014

De norske retur-selskapene samler inn 147 000 tonn EE-avfall

2015

Er med på å grunnlegge WEEE Europe. Starter med produsentansvar for emballasje

2016

Kjøper opp Elsirk. Sparer miljøet for 127 tusen tonn CO2-ekvivalenter

2017

Elretur bytter navn til Norsirk

Fra Elektronikkretur til Norsirk

– VIRKSOMHETEN VI STARTET VAR NOE HELT NYTT. Ingen hadde organisert noe lignende før. Markedet lå foran oss som en upløyd mark, erindrer Bjørn Stordrange. Den anerkjente advokaten og tidligere politikerens var med på å stifte det som het Elektronikkretur i 1998. I dag heter selskapet Norsirk, og Stordrange er styreleder. Nå ser han tilbake på en snart 20 år lang reise - fra Elektronikkretur til Norsirk.

Produsentansvaret ble innført i Norge i 1998. Produsenter og importører av elektronisk avfall ble forpliktet til å gjennomføre miljøriktig håndtering av avfallet sitt. Forurensere skulle betale. Da åpnet det seg samtidig et helt nytt marked. Produsentansvaret økte etterspørselen etter tjenester som kunne samle inn og gjenvinne kassert elektronisk avfall. Som et svar etablerte leverandørorganisasjonene selskapene Elektronikkretur, Renas og Hvitevareretur AS. På den tiden fokuserte selskapene på ulike deler av avfallsmarkedet og var i hovedsak samarbeidspartnere. Hvitevareretur ble senere en del av Elretur, og Renas og Elretur ble konkurrenter på produsentansvar. – Selv om konkurransen har blitt intens, så har vi alltid vært fokusert på ikke å ha noen fiender. Alle har tross alt en felles interesse i at Norge skal være best mulig på håndtering av avfall, sier Stordrange.

Det første året tilbød selskapet kun håndtering av EE-avfall. I dag tilbyr Norsirk tjenester som gjenvinner EE-avfall, batterier og emballasje. De kaller det en one-stop-shop. Ordningen med alt-i-ett er et resultat av oppkjøp og fusjoner. I 2005 fusjonerte de med Hvitevareretur AS. I henholdsvis 2012 og 2016 kjøpte Norsirk de to konkurrentene Eurovirement og Elsirk, to selskaper som var for små til å drive selv.

Vi registrerte at vi hadde sammenfallende virksomhet, tenkemåte og interesser. Ved å integrere dem i vårt selskap kunne vi tilby kundene bedre og rimeligere løsninger. Det har vært en fornøyelse, sier Stordrange.

Men ikke alt har vært en dans på roser. Norsirk har fått kritikk for å være offensiv i bransjen. En bransje de alltid har vært opptatt av å endre til det bedre. Styrelederen forsvaret det med at Norsirk alltid har vært fremoverlent og gått i bresjen for utvikling av nye virksomhetsmåter.

– Vi har tenkt nytt, og vi har konkurrert, selv om andre mener vi ikke burde gjøre det.

Samtidig med at Norge har vært et foregangsland på produsentansvar, har Norsirk vært et forbilde for myndigheter i land som ønsker å bli bedre på sirkulær økonomi. Delegasjoner fra blant annet Polen, Litauen, Latvia og Irland har studert Norsirks forretningsmodell.

– Norsirk er et resultat av mye innovasjon og nytenking. Mange av avgjørelsene vi har tatt, har i etterkant vist seg å holde mål. Derfor har vi med glede vist frem forretningsmodellen vår til land som har trengt bistand.

Konstant utvikling og utvidelse av virksomheten førte til at Elretur etter hvert ble en snever beskrivelse av hva selskapet leverte av tjenester. De var opptatt av at det nye navnet skulle fokusere på kjernen i virksomheten: sirkulær økonomi.

Tankegangen bak sirkulær økonomi er ikke ny, men selve begrepet er nytt. Det ble for første gang tatt i bruk av Europakommisjonen i 2013. Stordrange sammenligner det med det mer kjente begrepet bærekraftig utvikling.

– Før Brundtlandkommisjonen snakket om bærekraftig utvikling i 1987 var det få som hadde hørt begrepet. I dag er det noe alle har et forhold til. Det samme vil skje med sirkulær økonomi. Det kommer til å bli like viktig og like akseptert som bærekraftig utvikling har blitt, sier Stordrange.

Nesten 20 år senere er det ingenting som tyder på at Norsirk er i ferd med å miste piffen. Snarere tvert imot.

– I Norsirk jobber det utviklingsoptimistiske mennesker som alltid er på søken etter mer miljøvennlige løsninger. Og det har skjedd mye. Selv om prinsippet bak produsentansvaret alltid har ligget til grunn, har selve målsettingen endret seg. Før var anliggendet at avfallet ikke skulle gjøre skade. Nå skal det gjøre nytte.

– Hva ser du når du titter inn i den gjenvinnbare krystallkulaen?

– Om 10 år er Norge fortsatt ledende på miljø, og Norsirk best i klassen på sirkulær økonomi. Vi har blitt et enda bredere selskap. Ny teknologi har effektivisert verdikjeden og ført til at 100% av avfallet gjenvinnes. Jeg gleder meg til fortsettelsen. ●

Fakta «Eierne»:

Stiftelsen Elektronikkbransjen: 30%
Norske Elektroleverandørers Landsforening (NEL): 30%
IKT Norge: 30%
Abelia: 10%

Nytt om gjenvinning

Sverige kutter moms på sykkelreparasjoner

Svenskene innledet 2017 med mer sirkulærvennlige momsregler. For å incentivere innbyggere til å reparere fremfor å kaste og kjøpe nytt, kuttet regjeringen skatten på arbeidsinnsatsen ved reparasjon for enkelte forbruksvarer fra 25 til 12 prosent. Skattekuttet gjelder reparasjon av sykler, sko og diverse klesartikler. Den svenske regjeringen håper skattekuttet starter en oppblomstring av reparasjonsbedrifter, som igjen skaper arbeidsplasser for blant annet innvandrere uten formell utdannelse, ifølge The Guardian. Ideen hentet er hentet fra Belgia.

Mindre avfall, mer resirkulering

EU presenterte nye mål for sirkulærøkonomien på starten av året, og satser på å skape nye arbeidsplasser samtidig. EU-kommisjonen har nye fellesmål om å nå 65% resirkulering av kommunalt avfall, og 75% resirkulering av emballasje innen 2030. Kommisjonen jobber også med en dedikert strategi for å hindre at plast havner i havet. Anslag viser at generell satsing på resirkulering kan skape i alt 180.000 jobber i EU-sonen. Bedre avfallshåndtering kan spare miljøet for 443 millioner tonn klimagassutslipp innen 2030.

Ny investeringsplattform for sirkulær økonomi

EU-kommisjonen nærmer seg et samarbeid med Den europeiske investeringsbanken for å opprette en ny finansieringsplattform for sirkulær økonomi. Formålet med plattformen er å koble investorer med innovatører ved å øke bevisstheten rundt investeringsmulighetene sirkulærøkonomien tilbyr. – Vårt mål er å øke investeringene, både offentlige og private, i sirkulærøkonomien. Den nye plattformen er et fremragende verktøy for å øke kjennskapen til det enorme forretningspotensialet som er i prosjekter innen sirkulærøkonomien, sier EU-kommisær Jyrki Katainen.

Europas mest avanserte anlegg for EE-avfall

– Vårt anlegg er kanskje Europas mest moderne og avanserte anlegg for behandling av EE-avfall. Det unike med vårt anlegg er at vi klarer å skille mer ut av de ulike komponentene, sier daglig leder Anders Aas.

I 2015 åpnet Revac et nytt behandlingsanlegg for EE-avfall utenfor Tønsberg. Der mottar de alt fra kjøleskap til elektriske tannbørster. I prosessen skiller de ut materialene i ulike komponenttyper. På anlegget gjenvinner Revac i snitt 90% av materialer som kobber, jern og plast. Det nye anlegget utenfor Tønsberg er i verdensklasse når det kommer til gjenvinningsgrad og effektivitet.

Anlegget mottar omtrent 45 000 tonn EE-avfall i året.

Produsentansvar på tvers av landegrenser

WEEE EUROPE lanserte i september 2016 en tjeneste som lar produsenter beregne produsentansvarskostnader på tvers av europeiske landegrenser. Det har tidligere vært vanskelig for produsenter å estimere kostnadene på grunn av små variasjoner i de nasjonale reguleringene for produsentansvar.

– Ideen er å forenkle hele ordningen for produsenten. Bedrifter som opererer i flere europeiske land får samtidig en rekke ulike systemer, innrapporteringer og regler å forholde seg til. Derfor laget vi et program som gjør det enkelt for produsenten å kalkulere, sier den franske styrelederen Christian Brabant. Kalkulatoren finnes på deres nettsider. Norsirk er en av grunnleggerne av WEEE EUROPE.

Bærekraft for alle penga?

Profitt er de fleste selskapers mål. Hvor stor plass skal bærekraft ha? Vi har snakket med en investor, en økonom, en produsent og en politiker om profitt og bærekraft henger sammen, og om vi kan få i både pose og sekk.

Investoren

Investeringselskapet Summa Equity ble startet i 2016, og spesialiserte seg utelukkende på langsiktige investeringer som påvirker verden i positiv retning. Investoren Reynir Indahl er Managing Partner i selskapet. Han er blant dem som har fått øynene opp for bærekraft.

«Vi må belønne dem som gjør noe positivt for samfunnet»

Flere og flere investorer fokuserer på bærekraft. Hvorfor tror du det er slik?

– Vel, de fleste investorer forvalter jo andres penger. Når stadig flere velger forvaltere basert på bærekraft, følger investorer etter. Dessuten kan det være forbundet risiko med å investere i selskaper som ikke fokuserer på bærekraft. Se på Volkswagen, for eksempel. De falt dramatisk etter at de hadde brukt store krefter på innovasjon som lurte utslippsmålingene. På den andre siden ser vi at det er mange bedrifter som gjør det bedre fordi de fokuserer på bærekraft.

Som for eksempel?

– Unilever er et eksempel. De har høyere vekst, og bedre marginer nå etter at de valgte å satse tungt på bærekraft.

Du og Summa Equity har valgt å fokusere utelukkende på investeringer til det bedre for verden. Hvorfor bør flere gjøre det samme?

– Fordi det er lønnsomt! En studie av Professor George Serafeim fra Harvard fant at selskaper som fokuserer på de viktige parameterne innen bærekraft har mye bedre finansiell utvikling over en 20-års periode enn tilsvarende selskaper som ikke gjør det. Avkastningen på investeringene ble dobbelt så høy.

Reynir Indahl
Managing partner i
Summa Equity

Du har en imponerende CV, og lang erfaring fra næringslivet blant annet som administrerende direktør i Ignis Photonix, investeringsdirektør i Kistefos Venture Capital, og Engagement Manager i McKinsey & Company. I dine øyne, hva er hovedformålet med et selskap?

– Hovedformålet er å ha suksess på lang sikt, det vil si å kunne klare å vokse og skape avkastning og overskudd over tid. Det er ikke dette kvartalets overskudd som er hovedformålet for en bedrift. Ved å optimalisere kortsiktig overskudd så kan selskapet grave sin egen grav fordi det ikke investerer i de aktivitetene og produktene som gir suksess på lang sikt.

Hvis det lønner seg på lang sikt å gjøre bærekraftige investeringer, trenger man da politikere til å passe på næringslivet?

– Selv om mange bedrifter nå tar aktive grep for å utvikle den sirkulære økonomien, vil jeg si den beste løsningen er et samspill mellom politikere og næringsliv. Det må være både en straff for de som velger å utnytte situasjonen til egen vinning med andres tap, og en belønning for de som gjør det som er positivt for samfunnet.

Økonomen

Steinar Holden er professor i samfunnsøkonomi ved Universitetet i Oslo. Som leder for de offentlige utredningene Holden I og Holden II har han hatt mye å si for den økonomiske politikken i Norge. Når han holder forelesninger om økonomisk aktivitet og økonomisk politikk for studentene på Blindern, er bærekraft og samfunnsansvar del av pensum.

«Man kan ikke forvente at en bedrift over tid skal drive på en ulønnsom måte bare fordi den ønsker å vise samfunnsansvar»

Hva mener du er det overordnede målet til et selskap?

– For private selskaper vil høy lønnsomhet alltid være et viktig mål, og et privat selskap vil vanligvis forsøke å oppnå høyest mulig profitt. Men i sin streben etter høy profitt må selskapet også ta hensyn til miljø og andre viktige samfunns hensyn. Lover og regler setter grenser for hva et selskap kan gjøre, men et selskap som ønsker å opptre på en ansvarlig måte, må også ta et selvstendig ansvar for å vurdere hva som er greit.

Men hvis bedriftene først og fremst vil forsøke å oppnå høyest mulig profitt, hvordan skal Norge da klare å gå i en bærekraftig retning? For eksempel i overgangen til en sirkulær økonomi?

– Selv om bedriftene har et mål om størst mulig profitt, kan ikke det frita dem for et ansvar for også å tenke på miljøkonsekvensene av sin atferd. Bedriftene bør tenke over om de kan drive sin virksomhet på en mer miljøvennlig måte. Men vanligvis vil det ikke være nok at bedriftene forsøker å vise samfunnsansvar. På mange områder er det viktig at myndighetene legger til rette for miljøvennlig virksomhet gjennom rammebetingelsene, blant annet gjennom miljøkrav og miljøavgifter.

Kan det finnes samfunnsinteresser som er så viktige og sterke at målet om profitt må vike?

– Bedriftene må følge lover og regler, og det legger viktige begrensninger. Men for en privat bedrift er profitt på lengre sikt en forutsetning for virksomheten. Man kan derfor ikke forvente at en bedrift over tid skal drive på en ulønnsom måte bare fordi den ønsker å vise samfunnsansvar. Det er en av flere grunner til at myndighetene må lage rammebetingelser som bidrar til at miljøvennlig virksomhet er lønnsomt, og som enten forbyr eller demper lønnsomheten ved miljøskadelig atferd.

Hypotetisk, hva ville skjedd om alle selskaper satte samfunnsansvar og miljøhensyn foran profitmaksimering?

– Jeg tror det blir feil å tenke på dette som et spørsmål om enten eller. I mange bransjer er konkurransen så hard at dersom et selskap hele tiden valgte den mest miljøvennlige atferden, ville det kunne føre til underskudd og etter hvert konkurs. Private selskaper bør derfor alltid forsøke å oppnå høy lønnsomhet. Samtidig må de vurdere konsekvensene av sin aktivitet, og tenke miljøvennlighet også utover de minstekrav som loven setter.

Steinar Holden
Professor ved
Universitetet i Oslo

Produsenten

Som en av Norges største leverandører av fiberbasert bredbånd, leverer Get TDC tjenester til over 1 million privatkunder i 500 000 hjem, i tillegg til kommuner og bedrifter. Gunnar Evensen er administrerende direktør i Get TDC, som leverer kritisk infrastruktur til hele landet.

«Vi tror det på sikt er mer lønnsomt med fornøyde kunder enn at vi stadig skal tjene penger på å selge nytt utstyr.»

Hvilke incentiver har dere som produsent til å lage bærekraftige varer? Er det ikke mer lønnsomt for dere å produsere utstyr med kortere levetid, sånn at forbrukerne må kjøpe nytt utstyr oftere?
– Vi har alltid hatt et langsiktig perspektiv på det vi gjør! Og vi ønsker ikke at kundene skal føle de stadig må kjøpe nytt utstyr for å få de nyeste og beste tjenestene fra oss. Vi har derfor gitt kundene mulighet til å leie utstyret fra oss, og har oppgradert eller byttet utstyret når dette har vært nødvendig. Vi tror det på sikt er mer lønnsomt med fornøyde kunder enn at vi stadig skal tjene penger på å selge nytt utstyr. Samtidig kan vi oppgradere og gjenbruke utstyr vi får i retur, slik at levetiden på utstyret forlenges.

Likevel har de færreste opplevd å ha en iPhone eller TV-dekoder i mer enn fem år. Hvorfor lager dere ikke produkter som har lengre levetid?
– Innovasjonstakten er høy i bransjen vi er en del av, og det kan derfor være utfordrende å lage produkter som har lang levetid. Behovet for ny programvare og bedret brukeropplevelse krever ofte mer kapasitet og prosessorkraft.

Vi jobber hardt for å klare å skape lengst mulig levetid på våre produkter. For å få til det må man allerede under designet av produktene ha som målsetting at utstyret skal ha lang levetid. Dette koster litt mer i starten, men på sikt mener vi dette er lønnsomt og det sparer miljøet.

Til slutt, hvorfor er det viktig at bedrifter gjør bærekraftige investeringer?

– Den økende bevisstheten i samfunnet rundt behovet for en bærekraftig utvikling, gjør at det trolig over tid vil være en større risiko for investorer å investere i selskaper som ikke tar samfunnsansvar og har bærekraftig utvikling høyt på sin agenda. Investorer har også et viktig ansvar med å styre investeringene mot selskaper som har dette høyt på agendaen, slik at flere selskaper følger etter. Jeg tror at samfunnsengasjerte unge mennesker også ønsker å jobbe i selskaper som bidrar positivt til samfunnsutviklingen og miljøet.

Gunnar Evensen
Administrerende
direktør i Get TDC

Politikeren

Kanskje må politikken og næringslivet gå sammen for å nå sirkulærøkonomi-målene. Som Stortingsrepresentant gjennom 12 år, og andre nestleder i næringskomiteen, jobber Gunnar Gundersen (H) i skjæringspunktet mellom politikk og næringsliv. Sammen med andre lager han rammevilkår for bedrifter og næringsliv, og morgendagens bærekraftige løsninger.

«Uten en trygg og sikker økonomi kan heller ikke bedriften ta et ansvar»

Hva mener du er hovedformålet med en bedrift? Er det å gå med overskudd eller å ta ansvar for miljøet?

– Enhver bedrift vil ha som hovedmål å sikre en god, bedriftsøkonomisk lønnsomhet. Uten en trygg og sikker økonomi kan heller ikke bedriften ta et ansvar, verken for å utvikle seg selv, miljø eller ansatte. Det er lønnsomhet som sikrer den langsiktige bærekraften for enhver bedrift.

Hvorfor skal en bedrift gjøre bærekraftige investeringer hvis det gir dem mindre profitt?

– Da tror jeg ikke investeringen blir foretatt. Men miljøprofil er jo en del av en totalprofil, og en bedrift kan foreta investeringer som ikke umiddelbart gir avkastning, men som er viktige for bedriftens totale profil. Da vil jeg også tro at de fleste bedrifter har et perspektiv på at dette løfter lønnsomhet og omsetning på sikt.

Vi er på vei, men det er langt igjen. Hva skal til for at Norge kan gå over til sirkulær økonomi dersom bedriftene er mest opptatt av umiddelbar avkastning?

– Vi må fortsette den dreiningen av skatte- og avgiftspolitikken som allerede har startet for å stimulere til at avfall blir sett på som en ressurs og ikke et problem.

Hvorfor får flere investorer øynene opp for bærekraft?

– Det er en viktig del av å vise at man opererer innenfor det som er akseptabelt og også er offensiv innen miljøfeltet. For mange bedrifter gir det merverdi, også i markedene de konkurrerer i.

Hvordan vil politikerne legge til rette for bærekraftige investeringer i fremtiden?

– Lovregulering er den ene veien, den andre er å bruke skatte- og avgiftssystemet, men uten å komplisere det.

Avslutningsvis, hvem mener du har ansvar for at vi går over til sirkulær økonomi?

– Alle! Vi lever i en verden som er opptatt av effektiv bruk av ressursene. Sirkulær økonomi er fornuftig for samfunnet fordi det sikrer gjenbruk og at man ikke ødsler med ressursene.

Gunnar Gundersen
Stortingpolitiker
Høyre

Cutter

Sirkulærøkonomi og delingsøkonomi er to trender vi blir stadig mer kjent med her til lands. Et nytt samarbeid mellom Norsirk og transport- og logistiktjenesten Carrycut kombinerer de to økonomiene, og gjør det mulig for privatpersoner å tjene penger på å frakte avfall.

NORDMENN HAR I EN ÅRREKKE vært vant til å måtte levere el-avfall på egne innsamlingspunkter, eller hos forretninger som selger el-produkter. Et nytt samarbeid mellom Norsirk og delingstjenesten Carrycut kutter mellomledene, og snur innsamling av avfall på hodet. Nå kan privatpersoner få hentet avfallet på døra, eller tjene penger på å frakte andres avfall direkte til avfallsanleggene.

– Frem til nå har det vært vanskelig for enkelte å få levert avfallet sitt av ulike årsaker. Noen har tunge gjenstander de har behov for å bli kvitt, mens andre kanskje bor langt fra innsamlingspunkter og ikke disponerer bil. Samarbeidet med Carrycut fjerner slike hindere og gjør det enklere for brukeren, samtidig som det er mer bærekraftig. Det blir et viktig supplement i innsamlingen av el-avfall, sier Stig Ervik, administrerende direktør i Norsirk. Ved hjelp av Carrycuts app på telefonen får gamle kjøleskap, radioer og PC-er bein å gå på. Personer som er i besittelse av avfall kan enkelt legge ut avfallet på Carrycut-appen, og be om at noen plukker det opp på døra. For personer som skal samme vei og har plass i bilen, betyr det inntekter i form av transport til avfallsanlegget.

Miljø på kjøpet

Det er Børge Kjeldstad og broren Torger Kjeldstad som har utviklet Carrycut. Med bakgrunn fra logistikk og mobilteknologi hadde de lenge tenkt på å utvikle en ny transport- og logistiktjeneste innenfor delingsøkonomi. Sommeren 2015 begynte arbeidet med det som i dag utgjør Carrycut, og allerede jobber syv personer med selskapet.

– Siden vi startet har det gått i ett, og det har vært utrolig spennende. Det skjer mye innenfor transportbransjen. Delingsøkonomi er en del av det. Og så er det det som omtales som «the internet of things» (Tingenes internett på norsk, beskriver fysiske gjenstanders internettfunksjonalitet som samling og utveksling av data red. anm.). Vi jobber egentlig med det vi kaller fysisk internett. Vi tror at i fremtiden vil varer flyte, eller strømme på samme måte som data strømmer i et datanett, sier Kjeldstad.

På samme måte som med tradisjonell budservice, kan privatpersoner og andre med Carrycut få fraktet gjenstander fra én destinasjon til en annen, mot et avtalt vederlag.

mellomledet

Børge Kjeldstad
Gründer av Carrycut

Det som imidlertid skiller tjenesten fra budservice slik vi kjenner det, er at det er privatpersoner som frakter gjenstandene. Fordi de allerede skal samme veien. I februar ruller de ut pilotprosjektet i samarbeid med Norsirk. Stedet er Oslo, og målet er innbyggere som ønsker å få fraktet, eller ønsker å frakte el-avfall til avfallsanlegg mot økonomisk kompensasjon. Gjennom å gjøre det enkelt og billig for forbrukere å bruke, kommer miljøeffekten på kjøpet.

– Vi gjorde en del undersøkelser før vi gikk i gang med prosjektet. Én av tingene vi fort fant ut, var at mange brydde seg om miljøet, men at det ikke var handlingsutløsende for de fleste. Gjennom å fokusere på å gjøre det enkelt og billig for forbrukere å bruke, håper vi på høyere innsamlingsgrad og mer utnyttelse av allerede eksisterende transport. Vi får miljøet med på kjøpet, kan du si, sier Kjeldstad.

Urban mining

Stig Ervik i Norsirk er opptatt av å snakke om verdien på avfallet som nå skal kunne fraktes gjennom Carrycut-samarbeidet. Hans budskap er at det mange opplever som søppel som støver ned i bod eller kjeller, kan være viktige ressurser for andre.

– Vi har bare én jord, og vi er i ferd med å gå tom for en rekke ulike typer råvarer. Det være seg silisium til bruk i mobiltelefoner, eller metallyper. Derfor må vi bruke de råvarene vi har tatt ut flere ganger, og optimalt sett bruke de råvarene som allerede er i sirkulasjon. Da gjør vi jordkloden en kjempetjeneste.

På ett år samler Norsirk inn rundt 50 - 60 000 tonn el-avfall. Av dette går opp imot 90 prosent tilbake i form av råvarer til nye produkter.

– Det vi i enda større grad forsøker å få til nå med Carrycut er det vi kaller Urban Mining. I stedet for å ta ut mer råvarer fra gruvene, ønsker vi å få tilgang på råvarene som allerede finnes i de tusen hjem i byene i dag. Mange har gamle PC-er, radioer og brødrister liggende. For folk flest er det søppel, men det mange ikke tenker over er hvor store verdier som ligger i dette avfallet. Det er lite verdi i ett og ett produkt. Men når du samler det inn i tonn begynner det virkelig å bety noe. Men vi har fortsatt en vei å gå, sier Ervik.

Ervik trekker frem et eksempel. Hadde man samlet inn 5-6000 tonn kretskort, ville man alene kunnet utvinne 120-130 kilo gull. Og det er bare ett av metallene.

Burger og bensin

Dersom piloten til Norsirk og Carrycut i Oslo blir en suksess, står nasjonal utrulling for tur.

– I første omgang prøver vi dette i Oslo. Hvis vi lykkes, og merker at interessen er stor, skal vi gjøre det samme i resten av Norge, sier Kjeldstad. Men det stopper ikke der.

– I sirkulærøkonomien blir transport utrolig viktig. Og skal vi få inn ting fra forbrukere, tror jeg delingsøkonomi er veien å gå. I EU i dag er utnyttelsen av veitransporten mellom 50 og 60 prosent, som oftest fordi sjåføren kjører full last et sted, laster av, og kjører tom bil tilbake. En mekanisme som i sanntid kan fortelle når og hvor denne bilen står tom vil tillate at andre med transportbehov kan utnytte dette. Skal vi tro Kjeldstad er det mange gode grunner til å ta i bruk tjenesten.

– Hvis du skal fra én bydel i Oslo til en annen, og bruker appen til å frakte noe for andre, får du fort nok penger til bensin, en burger og lomme-penger. Det er jo et godt incentiv, ler Kjeldstad. ●

Fikse— fester

I november i fjor ble den første «fiksefesten» for elektronikk noensinne arrangert i Norge. Konseptet hvor folk møtes for å reparere ødelagte elektronikkprodukter kommer fra London, og er i ferd med å ta Norge med storm.

– VI HAR ARRANGERT FIKSEFESTER TO ganger i Norge nå, og vi merker stor interesse for konseptet. Sist fikset vi femti kilo med elektronikk på tre timer. Det er 820 kilo CO₂ spart, sier Kaja Ahnfelt engasjert.

Ødelagte telefoner, datamaskiner og radioer får nytt liv på fiksefester, som er navnet på sammenkomstene hvor folk kommer sammen for å fikse ødelagte elektronikkprodukter. Kaja Ahnfelt er primus motor bak tiltaket i Norge, og fikk idéen da hun gjennom masterprogrammet for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo hadde utveksling i London hos The Restart Projects. Organisasjonen har arrangert fiksefester i England i mer enn fire år. Nå sprer konseptet seg til resten av verden.

– I London har de holdt mer enn 100 fiksefester (på engelsk Restart Parties red. anm.). Nå har konseptet spredt seg til i hvert fall ni land, fra Italia til USA, sier Kaja.

Hun tror det er flere grunner til at det har blitt populært å delta på sammenkomstene.

– For det første så er det en del som er frustrert over at ting går i stykker, og det å gjøre noe med det føles godt. Man opplever også stor mestring over å kunne få ting til å fungere igjen. Festene er også sosiale, og det skaper økt fokus på tematikken rundt sirkulærøkonomi og bærekraft.

Ahnfelt har fått telefoner fra Hammerfest, Kristiansand og Moss. De vil høre hvordan man gjennomfører fiksefester. I Oslo er det flere aktører som har spurt om å få bli med.

– Det er vi veldig glad for! Vi ønsker å skape bevissthet om hvordan forbruket vårt av elektronikk kan bli mer bærekraft, og bidra til en rikere diskusjon om hvordan vi kan ta vare på de ressursene vi har. Fiksefester er et utgangspunkt for dette. Rundt to millioner telefoner kjøpes i Norge hvert år, men under 1 prosent blir resirkulert fordi de havner i skuffen i hjemmet i stedet. Hadde man fikset dem, eller i det minste resirkulert alt, ville det spart mye verdifulle ressurser, avslutter hun. ●

For 10 år siden fikk Dells kunder dårlig samvittighet for all emballasjen som fulgte med produktene. Det fikk PC-giganten til å legge om hele verdikjeden. Vi har tatt en titt på hvordan bedriften nå sparer millioner av dollar i året på å tenke sirkulært.

Pionerens suksessoppskrift

– ENERGIEFFEKTIVITET ER EN DRIVKRAFT for produktutviklingen vår. Det gir lavere kostnader for oss og for kunden. Det har definitivt vært en god business case. Dessuten har vi ingen planet B, så vi må ta bedre vare på ressursene, sier Louise Koch, bærekraftsansvarlig for Dell EMEA. I 2015 vant Dell innvielsesprisen som sirkulærøkonomipioner på World Economic Forum.

– Forretningsmodellen handler både om doing good business og doing the right thing, sier Koch. Dell tenker bærekraft i hvert ledd i produktets livssyklus: design, produksjon, frakt, bruk og gjenbruk.

Design

– Vi ser at kundene etterspør stadig mer miljøvennlige, energieffektive og resirkulerbare produkter, sier Koch. Da må Dell tenke på produktets livssyklus fra produktet er på tegnebrettet. De må både designe maskiner som bruker mindre strøm og materialer, og legge til rette for systemer som lar kundene velge energieffektive alternativer. Over 90% av Dells produkter er merket med Energy Star-standarden for høyeste energieffektivitet.

– Kundene har etterspurt en overgang fra desktop-maskiner til kraftige PCer i veska eller bukse-lomma. Foruten å frigjøre oss fra skrivebordet, har

mobilt teknologi gitt grobunn for delingsøkonomi hvor ressurser har høyere utnyttelsesgrad. Se bare på Uber.

Produksjon

– Det er mye snakk om Big Data og Internet of Things. Det tillater bedre kontroll av produksjonsprosessene og smart automatisering. Når systemene prosesserer data i sanntid effektiviserer det også produksjonen, sier hun.

Mye av tankegangen er allerede innarbeidet hos store, internasjonale produksjonsbedrifter. Sensorer som overvåker miljøet i produksjonsanlegget eller systemer som automatisk opprettholder det optimale varelageret er ikke noe som bare Dell utforsker.

Ved siden av å begrense kjemikaliebruken til et absolutt minimum kjøper Dell nok fornybar energi til å dekke 21% av energibehovet de har globalt. For å begrense miljøfotsporet satser PC-produzenten på gjenbrukte materialer. Med en så stor produksjonskapasitet blir også størrelsene astronomiske. I 2016 brukte Dell over 6000 tonn med resirkulert plast.

– I 2012 satt vi et mål om å bruke 20 000 tonn med resirkulerte materialer i produktene våre innen 2020. Det målet nådde vi nettopp - tre år før tiden.

Design

Energieffektive produkter

Gjenvinnbar

Smarte materialvalg

Produksjon

Fornybar energi

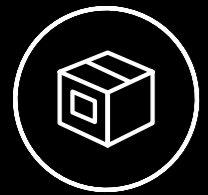
Begrense kjemikalier

Bruke gjenvunnet materiale

Louise Koch
Bærekraftsansvarlig
i Dell

Frakt

Krympe pakkene

Flere varer per pakke

Resirkulerbar emballasje

Bruk

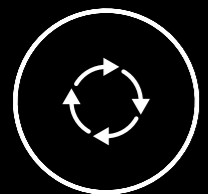
Servere som krever mindre kjøling

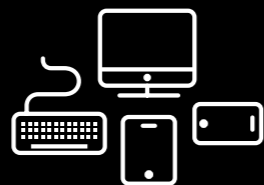
Maskiner i skyen

Energieffektive systemer

Gjenbruk

Resirkuleringsstasjoner

Gjensalg

Samarbeid

Frakt

– Vi sparer spesielt mye kostnader på emballasje. Initiativet til å tenke mer sirkulært kom opprinnelig fra at kundene våre fikk dårlig samvittighet av all emballasjen som fulgte med produktene, sier Koch.

Den mest åpenbare endringen er at emballasjen har krympet, og at nesten all emballasjevekten er laget av resirkulerte og resirkulerbare materialer. De lager i tillegg emballasje som huser flere ulike varer i én eske.

I 2009 byttet Dell ut plastemballasjen med bambus. De bruker resirkulert papp, og alt er satt sammen for å være enkelt å gjenvinne. Nå kaster de seg også på havplast-bølgen.

– Vi har nettopp lansert vår første emballasje som bruker 25 % resirkulert plast fra havet. På den måten bidrar vi til å løse de globale utfordringene med plastforurensning i havene. Plasten går fra å gjøre skade til å gjøre nytte.

– Med smartere emballasjebruk får vi mer fornøyde kunder og lavere kostnader. Vinn-vinn.

Bruk

Dell forsøker å begrense miljøkonsekvensene fra at kunder bruker produktene deres.

De store servermaskinene er bygget for å tåle høyere varme. Det minker behovet for energikrevende kjølingsanlegg, og sparer i tillegg kunden for strømutfgifter.

Ved å virtualisere maskiner i skyløsninger får kunden også mindre behov for fysiske maskiner. Kunden kan heller hente maskinkraften fra et annet kontor når nødvendig. Det begrenser antall maskiner, energibruk, og kostnader.

– I ett tilfelle gikk vi inn hos et selskap som hadde 135 datasentre. Etter restruktureringen satt de igjen med kun fire datasentre.

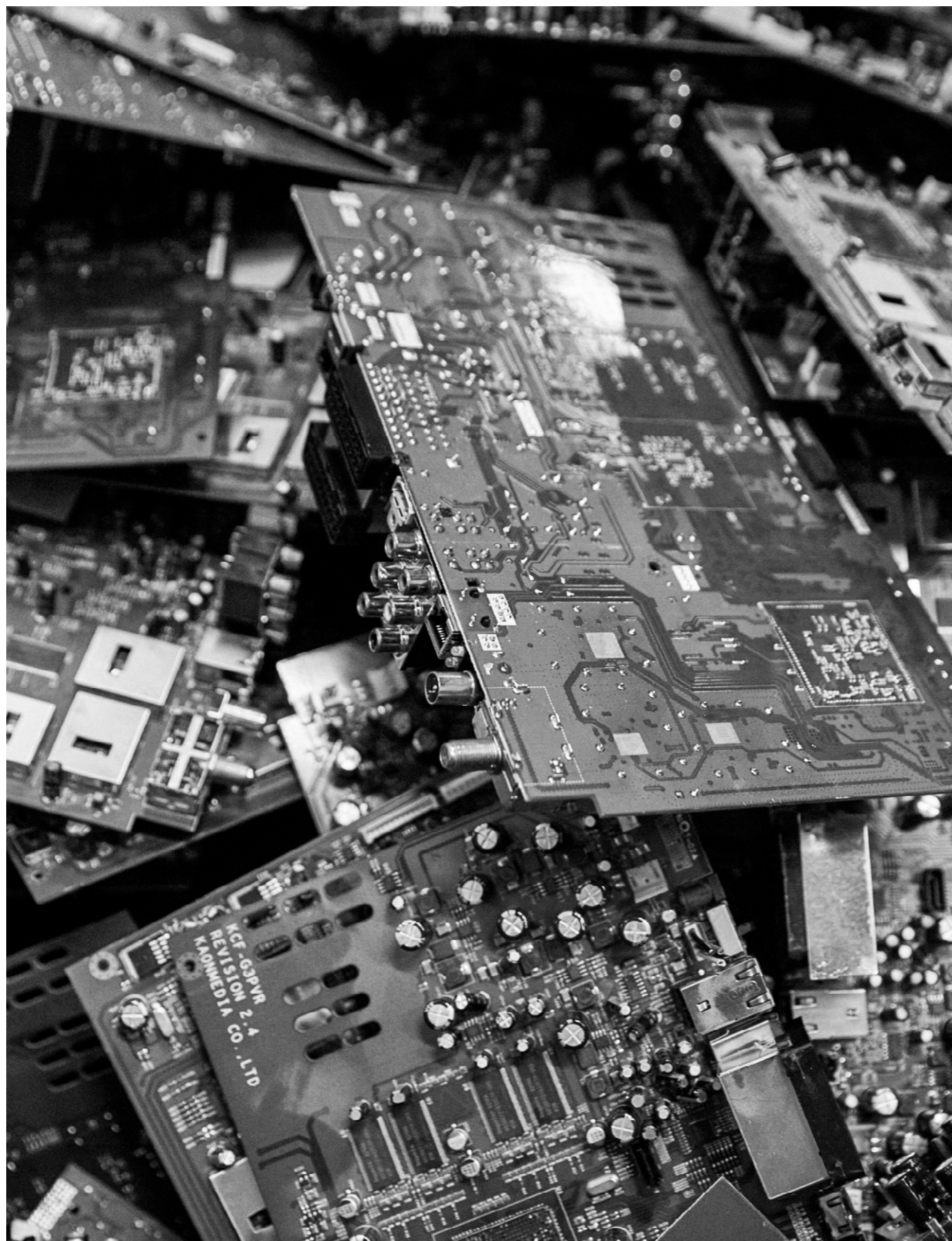
Gjenbruk

Hvis en kunde er interessert i å videreselge brukt utstyr, vil Dell sende produktet til et av deres anlegg for å avgjøre verdien av det. Kunden får en andel av produktets restverdi, mens Dell tar seg av sikker datasletting, lignende tjenesten norske Alternativ Data tilbyr. Utstyr som ikke har noen restverdi sender Dell direkte videre til resirkulering.

– I fremtiden blir det enda viktigere med samarbeid på tvers av industrier. Smartere byer og logistikksystemer gjør hvert ledd i prosessen mer effektivt. Vi er kommet et lite stykke på veien, sier Koch. Men Dell ønsker fortsatt å gjøre mer.

– EUs sirkulærøkonomipakke er meget ambisiøs, men deler av WEEE-lovgivningen (Waste Electrical and Electronic Equipment Directive, red.anm.) hindrer oss fra å transportere avfall på tvers av landegrensene. Det begrenser mulighetene vi har for å lage gjenvinningsstasjoner i Europa som er store nok for lønnsom closed-loop-resirkulering av plast. I USA samler vi plast som vi knuser, smelter, og sender til Kina. Selv medregnet transport sparer vi 11 % CO₂-utslipp på det.

Kunder har levert inn rundt 300 000 tonn med EE-avfall til Dells verdensomspennende nettverk av gjenvinningsstasjoner. Det tilsvarer vekten av 1 000 jumbojetter. Herifra går 90% av produktene tilbake til designleddet i verdikjeden i andre industrier, og det sirkulære stafettløpet starter på ny. ●

Itas gir nytt liv

Ombruk og gjenvinning gir nytt liv til det gamle IT-utstyret ditt. Men en bedrift på Ulven i Oslo viser at sirkulærøkonomien kan gi nytt liv til mer enn mobiltelefoner, PCer og Get-bokser.

I DE FLESTE INDUSTRIBYGGENE I OSLO blir råvarer bearbejdet til produkter og varer som forbrukerne kjøper, bruker og kaster. Men det finnes også bedrifter som tar produktene tilbake til råvarer. Som gjør at økonomien går fra å være lineær til å gå i sirkel. Etter en reise gjennom arbeidsmarkedsbedriften Itas på Ulven i Oslo blir elektronisk avfall til verdifulle metaller, sånn at de kan brukes i en fremtidig mobiltelefon eller PC. Men det er ikke bare gammelt IT-utstyr som kan få et nytt og bedre liv gjennom Itas. Også mange av menneskene som jobber der får et nytt og bedre liv gjennom jobben de gjør.

– Itas har et veldig klart samfunnsoppdrag. Vi skal hjelpe folk tilbake til arbeidslivet. Vi jobber hver eneste dag med folk som har stått utenfor i mange år, og som ønsker å ta del i det arbeidslivet som folk flest er en del av, sier Randi Haugen, daglig leder i Itas.

↑ Randi Haugen er daglig leder i Itas. Hun er stolt av å gi arbeid til mange mennesker.

Hun er tydelig stolt når hun snakker om Itas. Bedriften tilbyr arbeidsavklaring og tar imot vanskeligstilte som trenger tilrettelagt arbeid.

– Ambisjonen med arbeidsavklaring er å gi folk kompetanse, sånn at de kan ta del i et vanlig arbeidsliv etter hvert. I tillegg har vi det som kalles VTA – varig tilrettelagt arbeid – for de som antagelig ikke skal tilbake til et normalt arbeidsliv. For disse menneskene er det verdifullt med rutiner og en jobb å gå til om morgenen. Noen av dem er så glad i rutiner at de ikke vil ha ferie. Da er demontering av Get-bokser midt i blinken, forteller Randi.

Fra avfall til nye råvarer

Itas begynte med demontering og sortering av brukt IT-utstyr for rundt ett år siden, etter initiativ fra Norsirk som var på jakt etter samarbeidspartnere. En gang i uken blir en container levert til lokalene til Itas på Ulven. Containeren er fylt opp av paller med gamle PCer, ødelagte iPhoneer og utdaterte Get-bokser. Noen vil kalle det søppel. For Itas er det verdifulle råvarer.

– Samfunnsutviklingen gjør at det blir et stadig større marked for alle de råvarene som inngår i datautstyr og mobiltelefoner. Avfallet som kommer hit blir demontert og sortert før det blir solgt i samarbeid med Norsirk. Det er fint at vi kan utnytte råvarene i avfallet på nytt, sier Randi.

Norsirk har oppsamlingsstasjoner rundt omkring i hele Norge. De kalles S-bokser. Hvis man har en ødelagt PC, så kan man kaste den i en av S-boksene. S-boksene blir kjørt til Itas. Arbeidslederen på stedet, Apostolos Stagos, peker opp på en stabel med S-bokser og forteller at mange kvier seg litt for å kaste personlige eiendeler som PCer og mobiltelefoner fordi man har dokumenter, bilder og annet privat innhold som man ikke vil ha på avveie.

– S-boksene er låst, så man kan ikke stjele eller få tak i det som har blitt kastet. Og det er faktisk bare vi i Itas som har nøkler til S-boksene. Så hele boksen må kjøres hit, sånn at vi kan låse dem opp og begynne med demontering og sortering. Det er egentlig ganske kult at vi har fått tilliten til å demontere noe så verdifullt som PCer og mobiltelefoner, sier Apostolos.

↑ S-boksene er oppsamlingsstasjoner for gamle PCer og mobiltelefoner. Hele boksen kjøres til Itas før de demonterer og sorterer avfallet.

↑ Det er Lars Bostad som tar imot avfallet når det leveres til Itas. Han manøvrerer trucken i det trange lageret for å gjøre plass til flere Get-bokser.

Nye og gamle ansatte

Avfallet demonteres og sorteres i verkstedet. På den ene siden av rommet er det stabled gamle PCer og annet elektronisk avfall som akkurat har blitt levert til Itas. Noen av PCene er godt brukt og helt tydelig ødelagt. Andre ble kastet fordi de

ikke var moderne nok. På motsatt side av rommet sitter Rolf Andersen, en av dem som jobber med å demontere utstyret. Han er på arbeidsavklaring, og har vært hos Itas i nøyaktig to uker. I hendene har han en skrutrekker, og på pulten foran ham står det en gammel datamaskin. Selv om Rolf ikke har jobbet der lenge, vet han nøyaktig hva han skal gjøre med maskinen for å sortere ut de verdifulle delene.

↑ Rolf Andersen demonterer en gammel datamaskin.

– Det er veldig greit å komme seg ut og gjøre noe etter å ha hatt to hjerneslag, sier Rolf mens han løsner harddisken.

– Jobben jeg gjør er veldig nyttig. Faktisk så er det litt ekte gull i en PC! Så hvis vi demonterer gullet fra de andre delene, så kan gullet smeltes sammen og bli til noe nytt. Det er ganske fint å tenke på at alt her skal videre, sier Rolf.

Ved nabopulten til Rolf står Ahmed Hashi. Han har jobbet i Itas i ti år. Før jobbet han med retur av bøker, men nå er papirbøkene byttet ut med gamle nettbrett og datamaskiner. Ahmed kan egentlig pensjonere seg, men han trives så godt at han kommer på jobb likevel.

– Det er veldig bra å jobbe her. Jeg liker meg veldig godt.

↑ Etter ti år i Itas har Ahmed fått god teknikk.

Skrur superfort

Randi viser vei til et annet verksted – der vta-avdelingen holder til. På vta jobber det cirka 25 personer, og alle snakker om Kjetil Aune som har satt ny rekord i antall demonterte Get-bokser på én dag.

– I går demonterte jeg 31 bokser på én dag, sier Kjetil og smiler stolt.

På spørsmål om hva som er hemmeligheten bak suksessen, svarer han: - Det er ikke noe hemmelighet, det handler bare om å jobbe jevnt og trutt. Og skru superfort. Det er jeg god på. På pulten foran ham står det mange plastbokser som han sorterer de demonterte delene i. Aluminium i den ene boksen, kobber i den andre, små skruer i den tredje. Kjetil har jobbet på Itas i 25 år. Han har forlovet seg med damen som sitter på plassen ved siden av, og legger ikke skjul på at han elsker jobben sin.

– Dette er den aller beste jobben. Det er så bra å jobbe her. Noen ganger møter jeg på en vond skrue, men da må jeg bare slåss med den. Så går det også bra.

– For 25 år siden fantes det ikke Get-bokser, så da jobbet vi med bøker. Men dette er mye morsommere og mye bedre. Full fart, uten stopp!

Mai-Helene Røytun sitter like ved siden av og ser på at Kjetil skrur fra hverandre Get-boksen. Hun skyter inn at Kjetil ligger an til slå rekorden sin fra i går.

– Han har allerede demontert 20 Get-bokser hittil i dag, og klokken er ikke mer enn ett. Det blir nok ny rekord i dag også!

RAM på brikke-skanning

Mai-Helene sitter ved en egen pult. Hun tar imot RAM-brikkene fra det demonterte utstyret. Hun har som oppgave å skanne brikkene for å sjekke hva slags type RAM-brikke det er, og deretter sjekke om den fungerer. De brikkene som virker setter hun i en egen boks - slik at de kan brukes på nytt.

– Jeg har jobbet her i to-tre år, og trives veldig godt. Det er ikke en vanskelig jobb, men det er jo viktig fordi RAM-brikkene kan brukes på nytt.

Itas starter med en ødelagt PC, og ender opp med verdifulle råvarer. I kassene med ferdigsortert utstyr, glinser det gull, aluminium og kobber – man kan se på lang vei at metallene er verdifulle. Etter en runde i Itas sine lokaler, ser man hvordan sirkulærøkonomien fungerer i praksis. Men her er det ikke bare råvarer som får en ny sjanse. Itas ser ressursen i hvert enkelt menneske og gir dem en ny mulighet til å delta i arbeidslivet. For selv om noen sliter med å tilpasse seg en normal jobb-hverdag, beviser Itas at de kan være ressurser for samfunnet. Det gir mening for både arbeidstageren og samfunnet.

– Det er veldig meningsfylt å gi arbeid til så mange mennesker. Det er viktig for samfunnet som får store gevinster, men enda viktigere for den enkelte som får være en ressur, sier Randi.

– For oss er det viktig å ikke bare gi folk en jobb for jobben sin skyld. Vi gir dem jobb fordi arbeidet de gjør skaper verdier og er viktig for samfunnet. For oss har det vært viktig å tilby reelle arbeidsplasser som bidrar til reell verdiskaping. Da er de ansatte med på å gi noe tilbake til samfunnet, de er ressurser – noe som mange av dem har drømt om å være. ●

↑ Harald Reksterberg skrur fra hverandre Get-boksen før han sorterer de forskjellige delene.

↑ Randi har god kontakt med alle som jobber med demontering av Get-bokser, og kommer gjerne innom verkstedet for å lære.

→ De gamle datamaskinene og Get-boksene består av verdifulle metaller.

Stadig flere er opptatt av sikkerhet og sensitive data på avveie. Det betyr gode tider for selskapet Alternativ Data (AD). Gjennom sikker sletting av alle data på elektroniske enheter, bringer de PC-er, nettbrett og telefoner tilbake til markedet uten spor av tidligere liv.

Sikker gjenoppliving

I FJOR FIKK AD INN RUNDT 30 000 PC-ER, og flere tusen elektroniske produkter som telefoner og nettbrett. Ønsket fra de som leverer det fra seg er at all data skal slettes. Sikkert, og for godt.

– For å være sikker på at informasjon og data ikke kommer på avveie, må man gjennomføre en «sikker sletting». Vi tilbyr nettopp det, og bruker det fremste innen slette-teknologi, i henhold til Nasjonal sikkerhetsmyndighet, sier Geir Erik Lian, administrerende direktør i AD.

– Kunden får deretter en detaljert sletterapport tilbake, for at de skal være 100 prosent sikker på at data ikke har havnet på avveie. Så det er ikke snakk om noen vanlig formatering eller «factory reset», som mange er kjent med.

Brukt blir til ny

I lokalene på Alnabru i Oslo kommer de elektroniske enhetene inn fra virksomheter i privat og offentlig sektor. Avhengig av enhetenes standard bestemmer AD hvilken metode som skal brukes for å slette dataene, og om produktet skal selges videre som produkt eller råvare.

– Et typisk eksempel er at et selskap skal kvitte seg med et hundretalls PC-er fordi de skal gå til anskaffelse av nye. Da ønsker de i første rekke å være sikre på at sensitiv informasjon ikke kommer på avveie, og dernest at de får noe igjen for det som i utgangspunktet er fullt ut fungerende maskiner, sier Lian.

Etter at AD har gjennomført sikker sletting, selger de velfungerende maskiner uten dataspor fra tidligere bruk til grupper som er mer opptatt av pris.

– I annenhåndsmarkedet er det ofte skoler, barnehager, konferansesenter eller andre prisbevisste aktører som ikke ønsker eller har mulighet til å kjøpe nytt, men som likevel har behov for velfungerende maskiner. Gjennom å selge videre, fremfor å kaste maskinene, bidrar vi til bedre maskintetthet ved at eksempelvis en barnehage får mer for pengene, Lian.

Metodene Alternativ Data bruker

1. Software

Sertifisert programvare som foretar en grundig og sikker sletting av alle data, slik at de ikke lenger er mulig å kontrahere fra harddisk. Tillater videresalg uten ytterligere inngrep.

2. Destruksjon ved avmagnetisering

Bruker en tilpasset magnet til å destruere magnetiske lagringsmedier, som en harddisk, på en 100 prosent sikker måte. Ved tilfeller det er hensiktsmessig setter Alternativ Data inn ny hardware, og selger videre til annenhåndsmarkedet.

3. Destruksjon ved kverning

Den siste metoden Alternativ Data bruker er kverning. Dette brukes typisk på flashbasert lagring, som f. eks SSD-disker som ikke kan avmagnetiseres for å sikkert destruere enhetenes datakort. Datakortene makuleres til en størrelse på 4 x 4 millimeter. Ved tilfeller det er hensiktsmessig setter Alternativ Data inn ny hardware, og selger videre til annenhåndsmarkedet.

Sirkulærsirkelen

Lian understreker også at miljøeffekten i form av CO₂-besparelser er positiv, all den tid man kan gjenbruke maskinene fremfor å produsere nye.

– Når vi selger videre enhetene kan du si vi kutter sirkelen i sirkulærøkonomien med noen steg. Da trenger man å plukke fra hverandre, gjenvinne og selge videre råvarene for å benytte dem i produksjon av nye produkter. Men, dersom det ikke er mulig å gjenbruke produktet, går det til gjenvinning og da leverer vi det til Norsirk, etter at all data og informasjon fra tidligere bruk er fjernet på en sikker måte, sier Lian.

Skal vi tro utviklingen i markedet vil behovet for AD sine tjenester øke fremover. I fjor alene økte selskapet sin omsetning med 45 prosent, og prognosene fremover er gode.

– Vi merker at folk blir mer og mer bevisst behovet for sikker sletting av data, og at sikkerhet kommer høyere på agendaen. Det er positivt, og det er viktig, avslutter AD-direktøren. ●

Slik blir du kunde

1. www.norsirk.no

Gå inn på våre hjemmesider for å få et uforpliktende tilbud.

2. Velg tjenesteområder

Velg hvilke tjenesteområder du har produsentansvar for: Elretur, Batteri eller Emballasje.

3. Vi beregner

Signér digital fullmakt, så henter vi importstatistikk fra s s b . Vi beregner hva din bedrifts gjenvinningsforpliktelser vil koste og sender deg et tilbud på våre tjenester.

4. Avtale

Vårt gjenvinningsnettverk møter alle myndighetskrav og gir din bedrift en sirkulær verdikjede. Vi sender deg et miljøsertifikat som viser at din bedrift tar sitt samfunnsansvar.

Resultater 2016

Ombruk

Hele eller deler av et produkt kan brukes om igjen. Ombruk er mest miljøvennlig fordi ressursene i avfallet kan brukes på nytt i sin nåværende form. Derfor jobber Norsirk aktivt med å øke ombruksandelen. Det siste året har vi blant annet innført en gjenbruksordning med å sende fullt brukbare FM-radioer til andre land i takt med at nettet slukkes i Norge, i tillegg til en stor satsing på ombruk av hvitevarer. Nå setter vi et mål om å nå hele 10 prosent ombruk på EE-avfall innen 2020. For å nå det målet skal vi blant annet belønne kommunene for hvor mye de klarer å sortere til ombruk.

Råvaregjenvinning

Produkter og komponenter som ikke lar seg bruke om igjen plukkes fra hverandre og smeltes om til nye råvarer.

Energigjenvinning

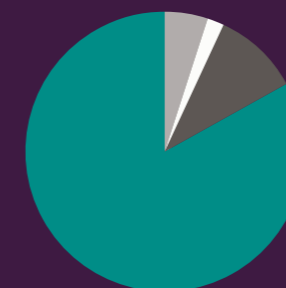
Det som er igjen etter ombruk og råvaregjenvinning går til forbrenningsanlegg som lager energi av avfallet.

Destruksjon og deponi

Miljøgifter og farlige stoffer som er i produktene blir destruert og lagt i godkjente deponier. På den måten forhindrer vi miljøskade.

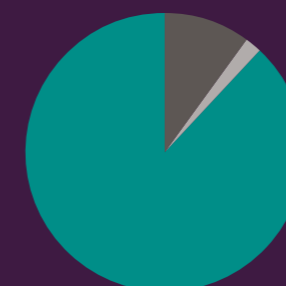
180 000 tonn CO₂-ekvivalenter

Å gjenvinne råvarer fra gamle produkter reduserer behovet for forurensende utvinning. Våre kunder sparte atmosfæren for 180 000 tonn CO₂-ekvivalenter i 2016. Gå inn på vår hjemmeside norsirk.no og finn ut hvor mye din bedrift bidro til å spare.

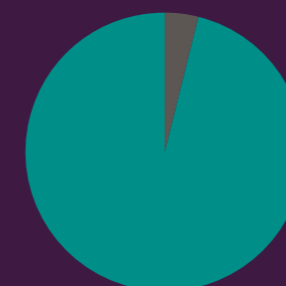
Elretur

- 2 % Ombruk
- 83 % Råvaregjenvinning
- 10 % Energigjenvinning
- 5 % Destruksjon og deponi

Batteri

- 0 % Ombruk
- 88 % Råvaregjenvinning
- 10 % Energigjenvinning
- 2 % Destruksjon og deponi

Emballasje

- 0 % Ombruk
- 96 % Råvaregjenvinning
- 4 % Energigjenvinning
- 0 % Destruksjon og deponi

Hvordan en sirkulær verdikjede fungerer

Verdikjeden

Den hvite linjen viser verdikjeden til produkter. Verdikjeden starter med utvinning av råvarer fra naturen. Råvarene brukes i produksjonen av produkter. Forbrukere kjøper produktene, bruker dem og kaster dem når de er oppbrukt. I et bruk-og-kast samfunn har ikke avfall noen verdi. Den gamle verdikjeden stopper derfor når produktene kastes og går til destruksjon eller deponi.

Den sirkulære verdikjeden

Den turkise linjen viser hvordan Norsirks gjenvinningsnettverk binder sammen din bedrifts verdikjede og gjør den sirkulær. Vårt gjenvinningsnettverk samler inn avfallet og sørger for at produktene brukes om igjen eller går til gjenvinning. Det er verdifullt for din bedrift og for samfunnet.

Når hele eller deler av produktet kan brukes i sin nåværende form, sender vi det til ombruk. Kasserte produkter går til råvaregjenvinning. Råvarene hentes ut, føres tilbake til verdikjeden, og blir til nye produkter. Miljøgiftene i produktene blir enten gjenvunnet til ny energi i et forbrenningsanlegg, eller sendt til destruksjon og deponi. En sirkulær verdikjede reduserer ressursbruken og skaper ren verdi.

Du kan lese mer om hvordan vårt gjenvinningsnettverk fungerer på neste side.

Gjenvinningsnettverket

Norsirk kontrollerer avfallsstrømmen og sporer avfallet gjennom hele gjenvinningsnettverket. Derfor kan du være sikker på at akkurat dine produkter blir til nye ressurser.

Innsamling og sortering

Gamle produkter leveres til et av 2 500 innsamlingspunkter i Norge. Norsirk tilbyr også henting direkte hos din bedrift, hvor som helst i landet. Produktene sorteres og veies før de sendes til ombruk eller til et sertifisert behandlingsanlegg.

Ombruk

Når hele eller deler av produktet kan brukes i sin nåværende form, sender vi det til ombruk. Ombruk forlenger levetiden til dine produkter og reduserer behovet for ny produksjon. Norsirk sørger for sikker sletting av data før vi tar produktet til bruktmarkedet. Slik bevarer vi verdien i dine produkter og sørger for at ditt miljøfotavtrykk blir minst mulig.

Behandling

Behandlingsanlegget tar produktene fra hverandre og skiller råvarer fra miljøgifter. Mengdene blir nøye veiet og vi beregner verdien på råvarene. Med Elretur sitt vektbaserte system kan du være sikker på at myndighetskravene blir møtt.

Råvarene går tilbake til råvaremarkedet, hvor produsenter kan bruke dem i nye produkter. Miljøgiftene sender vi enten til energigjenvinning eller til sertifiserte deponier. Verdien av råvarene betaler for deler av behandlingskostnadene.

Rapportering og bevis

Vi tar hånd om all innrapportering til offentlige myndigheter, og du får et miljøsertifikat som viser at din bedrift tar sitt samfunnsansvar. Norsirks myndighetsgodkjente nettverk sikrer innsamling av avfall, gjenvinning av råvarer og forsvarlig håndtering av miljøgifter.

Våre tjenester gir deg

En sirkulær verdikjede

Vårt gjenvinningsnettverk binder sammen din bedrifts verdikjede, og gjør den sirkulær. Så kan du fokusere på kjernevirksomheten.

Overholdelse av myndighetskrav

Vi sørger for at din bedrift overholder alle myndighetskrav knyttet til Elretur, Batteri og Emballasje. Så slipper du å tenke på innrapportering til offentlige myndigheter.

Bevis på samfunnsansvar

Du får et miljøsertifikat som viser at din bedrift tar sitt samfunnsansvar. Som kunde av Norsirk kan du også benytte emballasjemerket Grønt Punkt. Så kan dine kunder være trygge på at produktene blir til ren verdi etter at de er oppbrukt.

Sirkulær verdikjede

Overholdelse av myndighetsskrav

Bevis på samfunnsansvar

